

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
İÇİNDEKİLER.....	7
KISALTMALAR	13
GİRİŞ	15

BİRİNCİ BÖLÜM

İDARENİN DENETLENMESİ VE DENETİM YOLLARI

I. YÖNETİM VE DENETİM OLGULARI	17
A. “Yönetim” Kavramı	17
B. “Denetim” Kavramı.....	21
C. Denetimin Amacı ve Önemi	22
II. TÜRKİYE’DE İDAREYİ DENETLEME YOLLARI	24
A. Siyasal Denetim	24
1. Türkiye Büyük Millet Meclisinin Doğrudan Denetim Yolları	25
a. Yazılı Soru	25
b. Genel Görüşme	26
c. Meclis Araştırması.....	26
d. Meclis Soruşturması	27
2. Denetim Amaçlı Meclis Komisyonları.....	28
a. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu	28
b. Dilekçe Komisyonu	29
B. Yönetimsel Denetim	32
1. İç Denetim	32
a. Hiyerarşik Denetim.....	33
b. Kamu İdarelerinin Bünyelerinde Yer Alan Denetim Birimleri.....	34
2. Dış Denetim.....	37
a. İdarî Vesayet	37
b. Özel Denetim.....	39
(1) Devlet Denetleme Kurulu	39
(2) Sayıştay.....	42

C. Kamuoyu Denetimi.....	44
D. Yargı Denetimi.....	45
E. Bağımsız Organlar Tarafından Denetim.....	47
1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Tarafından Denetim.....	47
2. Kamu Denetçiliği Kurumu Tarafından Yapılan Denetim	50

İKİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK OMBUDSMAN VE KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU'NUN TARİHÇESİ, YAPISI VE İŞLEVLERİ

I. GENEL OLARAK OMBUDSMAN	51
A. Ombudsman Kavramı	51
B. Ombudsman Kurumunun Kökeni ve Tarihi Gelişimi.....	54
1. Ombudsman Kurumunun Ortaya Çıkışı ve Tarihsel Kökeni	54
2. Ombudsman Kurumunun Dünyaya Yayılışı.....	58
C. Ombudsman Kurumunun Temel Özellikleri	59
1. Bağımsızlık ve Tarafsızlık	62
a. Ombudsman Kurumunun Kuruluşu	63
b. Ombudsmanın Seçimi	64
c. Ombudsmanın Görev Süresi ve Yeniden Seçilmesi.....	64
d. Ombudsmanın Görevden Alınması	65
e. Ombudsmanın Dokunulmazlığı ve Ayrıcalıkları	65
f. Ombudsmanın Mali Bağımsızlığı.....	66
g. Ombudsmanın Örgütsel Bağımsızlığı	66
2. Geniş İnceleme ve Araştırma Yetkilerine Sahip Olma.....	66
3. Kamuoyunca Tanınma ve Erişimin Kolaylığı.....	67
4. Uzmanlık	68
5. Kararlarının Bağlayıcı Olmaması	68
D. Ombudsman Kurumunun Tanımlanması.....	71
E. Ombudsman Kurumunun Görevleri	73
1. İdare Üzerindeki Araştırma, İnceleme ve Denetleme Görevi	74
a. Denetime Başlama	74
b. Denetimin Kapsamı.....	75
c. Denetimin Konusu	75
d. Denetimin Niteliği	76
2. İnsan Haklarını Koruma Görevi	78

3. Yönetimin Gelişmesine Katkı Sağlama Görevi.....	82
F. Ombudsman Türleri.....	83
1. Genel Yetkili/Amaçlı Ombudsman (Klasik Ombudsman).....	83
2. Tek “Özel” Amaçlı Ombudsman.....	84
3. Uluslararası ve Uluslarüstü Düzeydeki Ombudsmanlar	85
4. İnsan Hakları Ombudsmanı.....	85
5. Özel Sektör Ombudsmanı	87
II. ÜLKEMİZDE “KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU”NUN KURULMA SÜRECİ	87
A. Terminoloji.....	88
B. Türkiye’de “Ombudsman”ın Tanıtılmasına ve Oluşturulmasına Yönelik İlk Çalışmalar	89
C. Türkiye’de “Ombudsman Kurulmasına Yönelik Anayasal ve Yasal Düzenleme Süreci	93
1. Ombudsman Kurumu Oluşturmaya Yönelik İlk Kanun Çalışmaları	93
2. Avrupa Birliği Üyelik Sürecinin Ombudsman Kurumu Oluşturma Çabalarına Etkisi	95
3. Ombudsman Kurumu Oluşturulmasına Yönelik Kanunun Kabulü ve Anayasa Mahkemesi’nin İptal Kararı.....	97
4. “Kamu Denetçisine Başvurma Hakkı”nın Anayasal Bir Hak ve “Kamu Denetçiliği Kurumu”nun Anayasal Bir Kurum Haline Gelmesi	100
III. KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU’NUN YAPISI VE İŞLEVLERİ.....	104
A. Türkiye’de Kamu Denetçiliği Kurumu’nun Kuruluş Nedenleri	104
1. Kamu Yönetimi Reformu Çalışmaları Kapsamında Açık, Ulaşılabilir ve Hesap Verebilir Bir Yönetimi Destekleyici Bir Kurum Olması	104
2. Diğer Denetim Yollarının Aksaklıkları ve Yetersizliklerini Tamamlayıcı Bir Kurum Olması	106
3. Yargının İş Yükünün Azaltılması Hususunda Yardımcı Olabilecek Bir Kurum Olması.....	106
B. Kamu Denetçiliği Kurumu’nun Amacı	107
C. Kamu Denetçiliği Kurumu’nun Yapısı.....	109
1. Kamu Denetçiliği Kurumu’nun Kuruluşu	110
a. Kamu Denetçiliği Kurumu’nun İdari Teşkilatımız İçindeki Yeri	110
b. Kamu Denetçiliği Kurumu’nun Oluşumu	112
c. Kamu Denetçiliği Kurumu’nun Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı	113
2. Kamu Başdenetçisi ve Denetçilerin Hukuki Statüleri	113
a. Kamu Başdenetçisinin ve Denetçilerin Görevleri	113

b.	Kamu Başdenetçisi ve Denetçilerin Nitelikleri	114
c.	Kamu Başdenetçisi ve Denetçilerin Seçimi	117
d.	Kamu Başdenetçisi ile Denetçilerin Görev Süreleri ve Yeniden Seçilebilme	120
e.	Kamu Başdenetçisi ve Denetçilerin Görevlerinin Sona Ermesi ve Görevden Alınmaları	120
f.	Kamu Başdenetçisi ve Denetçiler hakkında Ceza Soruşturması ve Kovuşturması	122
g.	Kamu Başdenetçisi ve Denetçilerin Çalışma İlkeleri ve İş Bölümü Esasları	123
h.	Kamu Başdenetçisi ile Denetçilerin Malî ve Sosyal Hakları	124
ı.	Kamu Başdenetçisi ve Denetçilere Yönelik Yasaklar	124
3.	Kamu Denetçiliği Kurumu'nun Teşkilatı ve Personeli	125
a.	Genel Sekreterlik	125
b.	Kamu Denetçiliği Uzmanlığı ve Kamu Denetçiliği Uzman Yardımcılığı	126
c.	Personele Yönelik Yasaklar	128
4.	Kamu Denetçiliği Kurumu'nun Bütçesi ve Gelirleri	128
D.	Kamu Denetçiliği Kurumu'nun İşlevleri	129
1.	Kamu Denetçiliği Kurumu'nun İdare Üzerindeki İnceleme, Araştırma ve Denetleme İşlevi	129
a.	Denetimin Kapsamı	129
(1)	Kamu Denetçiliği Kurumu'nun Denetim Görev Alanına Giren "İdare" Kavramı	130
(2)	Denetim Kapsamının İstisnaları	131
aa.	Kamu Denetçiliği Kurumu'nun Denetim Kapsamının İstisnası Olarak Yasama ve Yargı Yetkisinin Kullanılmasına İlişkin İşlemler	131
bb.	Kamu Denetçiliği Kurumu'nun Denetim Kapsamının İstisnası Olarak Türk Silahlı Kuvvetlerinin Sırf Askerî Nitelikteki Faaliyetleri	132
b.	Denetimin Konusu	135
c.	Denetimin Niteliği	136
d.	Denetim Ölçütü Olarak "İyi Yönetim İlkeleri"	137
2.	Kamu Denetçiliği Kurumu'nun İnsan Haklarını Koruma İşlevi	139
a.	Kamu Denetçiliği Kurumu'nun İnsan Haklarını Koruma Konusundaki Yetkileri	140

b. İnsan Haklarını Koruma Mekanizması Olarak Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu ile Kamu Denetçiliği Kurumu'nun Karşılaştırması	142
3. Kamu Denetçiliği Kurumu'nun İdareyi İyileştirme İşlevi	147

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU'NUN DENETİM USÛLÜ

I. DENETİMİN BAŞLAMASI	149
A. Kamu Denetçiliği Kurumu'nun Harekete Geçmesinin Ön Koşulu: Şikâyet Başvurusu	149
B. Şikâyet Başvurularının Başlangıç Tarihi.....	150
C. Kamu Denetçiliği Kurumu'na Şikâyet Başvurusu Yapabilecek Kişiler.....	151
D. Şikâyet Başvurularının Şartları	152
1. Kamu Denetçiliği Kurumu'na Yapılacak Şikâyet Başvurusunda Menfaat İhlali Şartı ve Bu Şartın Aranmayacağı Haller	153
2. Kamu Denetçiliği Kurumu'na Yapılacak Şikâyet Başvurusunda İdari Başvuru Yollarının Tüketilmesi Şartı ve Bu Şartın Aranmayacağı Haller.....	154
E. Şikâyet Başvurusunun Usûlü.....	159
1. Şikâyet Başvurusunun Dili	159
2. Şikâyet Başvurusunda Yer Alması Gereken Bilgiler	159
3. Şikâyet Başvurusunun Yapılabileceği Yerler.....	161
F. Şikâyet Başvurularının Yapılabileceği Süre	161
G. Dava Açma Süresi İçinde Yapılan Şikâyet Başvurusunun Dava Açma Süresine Etkisi.....	162
II. İNCELEME VE ARAŞTIRMA.....	163
A. Kamu Denetçiliği Kurumu'nun İzleyeceği İnceleme ve Araştırma Aşamaları	163
1. Ön İnceleme Aşaması.....	163
2. Şikâyet Başvurusunun Esasına İlişkin İnceleme ve Araştırma Yapılması	165
B. Kamu Denetçiliği Kurumu'nun Sahip Olduğu İnceleme ve Araştırma Yetkileri.....	167
1. İnceleme ve Araştırma Konusuna İlişkin Bilgi ve Belge İsteme Yetkisi..	167
2. İnceleme ve Araştırma Konusu Kapsamında Bilirkişi Görevlendirme Yetkisi	170
3. İnceleme ve Araştırma Konusu Kapsamında Tanık ve İlgilileri Dinleme Yetkisi.....	171

4. İnceleme ve Araştırma Konusu Kapsamında Denetim Gezileri Yapma Yetkisi	172
5. Kamu Denetçiliği Kurumu'nun Sahip Olduğu İnceleme ve Araştırma Yetkilerinin Sınırlılığı	172
C. İnceleme ve Araştırmanın Sona Erme Halleri	173
1. Şikâyetçinin Şikâyetinden Vazgeçmesi.....	173
2. Şikâyete Konu Talebin İlgili İdare Tarafından Yerine Getirilmesi	174
3. Gerçek Kişi Şikâyetçinin Ölmesi	174
4. Tüzel Kişi Şikâyetçinin Tüzel Kişiliğinin Sona Ermesi	174
5. Şikâyet Konusuyla İlgili Olarak Dava Açılması	174
III. KARAR	175
A. Kamu Denetçiliği Kurumu'nun Kararlarının Niteliği.....	175
B. Kamu Denetçiliği Kurumu'nun Vereceği Karar Türleri.....	177
1. Tavsiye Kararı	178
2. Ret Kararı	178
3. Dostane Çözüm Kararı	178
4. Karar Verilmesine Yer Olmadığına Dair Karar	179
C. Kamu Denetçiliği Kurumu'nun Kararlarının İlgililere Bildirilmesi.....	179
D. Kamu Denetçiliği Kurumu'nun Kararlarının Sonuçları	179
1. Kamu Denetçiliği Kurumu'nun Kararının İlgili İdare Tarafından Uygulanması	180
2. Kamu Denetçiliği Kurumu'nun Kararının İlgili İdare Tarafından Uygulanmaması	180
3. Dava Açma Süresi İçinde Yapılan Şikâyet Başvurusu Sonucu Duran Dava Açma Süresinin Yeniden İşlemeye Başlaması	180
SONUÇ.....	183
KAYNAKÇA.....	189